

vergadering **C233 – CUL33**
zittingsjaar 2011-2012

Handelingen

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 22 mei 2012

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dalende trend inzake persvrijheid - 1817 (2011-2012)	3
Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de lancering van het Steunpunt Media - 1877 (2011-2012)	6

■

Voorzitter: de heer Philippe De Coene

**Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de dalende trend inzake persvrijheid
- 1817 (2011-2012)**

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Voorzitter, minister, collega's, hoe actueel kan een vraag zijn? Ik heb een vraag over persvrijheid terwijl er in ons land een discussie woedt over de persvrijheid. Mijn vraag gaat inhoudelijk over iets anders. Ik zal er me dus aan houden, hoewel ik zin heb om andere vragen te stellen.

Ieder jaar komt de non-profitorganisatie 'Reporters Zonder Grenzen' (RZG) met een nieuwe rangschikking van alle landen waarin de persvrijheid in elk land aan de hand van een score wordt gemeten. Hoe lager de score, hoe meer persvrijheid. Dit jaar is België van de zestiende naar de twintigste plaats gezakt. Verschillende factoren zouden verantwoordelijk zijn voor deze daling. De directeur van RZG België wil, ondanks de daling, het respect in België voor de pers toch benadrukken, een discussie die actueler dan ooit aan het worden is. "In het algemeen zijn er geen grote problemen en bezit de pers over een heel goede wettelijke bescherming van de persvrijheid", aldus directeur Basille.

Als je die lijst bekijkt, kun je denken dat we het zo slecht nog niet doen, maar er is wel een evolutie. Ook aan peilingen hecht ik weinig geloof, maar het enige dat je moet onthouden is de dynamiek in een peiling. Dat geldt ook hier. In 2007 stonden we op een gedeelde vijfde plaats met Finland en Zweden. In 2008 stonden we zevende. In 2009 elfde. In 2010 veertiende en in 2011 twintigste samen met Namibië. Er is dus een evolutie.

Men kan discussiëren over de manier waarop men dit berekent. Het gaat over vragenlijsten met 44 vragen die men naar journalisten, juristen, academici en human rights watchers stuurt. Ik moet toegeven dat het soms wel wat vaag is. Je vraagt je af wie de correspondenten zijn. Je krijgt er geen duidelijk beeld van. Vult een journalist deze vragen in bij de koffie? Doet hij onderzoek naar de vragen waarop een antwoord niet gekend is? Wat zijn in hemelsnaam – en ik heb er nog altijd geen antwoord op – human rights watchers? Welke vragen blijven onbeantwoord? RZG zetten wel documenten online waarnaar ik gerust wil verwijzen, maar ik probeer me tot de essentie te beperken. Ook de vragen zijn voor interpretatie vatbaar, maar ik ga niet in detail over de vragen.

Op 3 mei was het de internationale dag van de persvrijheid. Op vraag van Reporters Zonder Grenzen en Publicis engageerden zich zowat alle belangrijke Belgische media zich voor een unieke symbolische actie onder de titel 'We geven liever ons bloed aan een goed doel dan aan dictators'. In deze actie gaven journalisten letterlijk hun bloed om de wereld te informeren. VRT-reporters Jens Franssen en Rudi Vranckx waren getuige toen Gilles Laquier omkwam tijdens een doelbewuste aanval op een perskonvooi. Meer dan 400 journalisten en persmedewerkers kwamen collectief bloed geven. Om maar te zeggen dat er binnen de sector toch gewicht aan wordt gegeven. De actie krijgt ook redactionele aandacht in kranten, televisiejournaals en op redactie.be die voor een keer haar site openstelt voor bannering. De openbare omroep/Vlaamse overheid is dus geëngageerd betrokken. Men kan er dus niet aan voorbijgaan. De VRT steunt Reporters Zonder Grenzen inzake persvrijheid en dit impliceert volgens mij ook dat de VRT en dus ook de Vlaamse overheid de resultaten erkent, ook al kan men vragen stellen over de resultaten die de organisatie jaarlijks in een ranking vrijgeeft.

Minister, gaan er middelen van de Vlaamse overheid naar dit niveau? We discussiëren steeds meer over dit onderwerp. Daarom lanceer ik nogmaals een oproep voor hoorzittingen over deontologie, journalistiek, persvrijheid. Dat zijn onderwerpen die u toch ook niet onbelangrijk vindt. U hebt dat al vaak gezegd in de plenaire vergadering. De ranking is wat

hij is, maar geeft wel een dalende tendens aan over alle jaren heen. Er is dus wel iets aan de gang. Minister, hoe evolueert u de dalende trend van de persvrijheid in België? In hoever erkent u deze ranglijst, wetende welke methodologie men hanteert bij het openstellen van dit klassement?

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, collega's, om te beginnen wil ik het belang van deze RZG-ranglijst toch ietwat nuanceren. Deze ranglijst geeft een indicatie van de persvrijheid in de wereld, maar is daarom niet sluitend als bevinding. De ranglijst is eerder indicatief.

De ranglijst, en dus ook de nieuwe twintigste plaats van België, wordt opgemaakt op basis van een enquête bestaande uit 44 vragen – voornamelijk ja of nee-vragen – die terug te vinden zijn op de webstek van Reporters Zonder Grenzen. Deze vragen zijn niet allemaal even genuanceerd of duidelijk en worden per land aan niet nader bepaalde personen en instanties gestuurd. De vragenlijst wordt ingevuld door 150 correspondenten en 18 'freedom of expression groups'. Voor België en Nederland zijn er geen vertegenwoordigd. Verder stuurt RZG de vragenlijst door naar journalisten, juristen, academici en 'human rights watchers'. Een duidelijk beeld van de correspondenten is er niet. Ook de omstandigheden waarin deze vragenlijst ingevuld wordt, zijn niet duidelijk.

Meer informatie over de verwerking van de gegevens geeft RZG ook niet. Wel is geweten dat de antwoorden op de vragen elk een score krijgen waarbij niet elke vraag op dezelfde wijze wordt gequoteerd. Elk punt dat 'gescoord' wordt, geeft blijk van een zekere inperking op de persvrijheid. De optelling van de punten op de vragen vormen de score per land. Ten gronde hecht RZG duidelijk veel belang aan de verhoudingen tussen justitie en pers bij de beoordeling van persvrijheid in een land. Zo hekelde de organisatie in 2008 fel de veroordeling van het magazine MO* voor de publicatie van een cartoon van de Belgische industrieel Georges Forrest die in Congo actief is. In 2010 veroordeelde RZG het verbod van het RTBF-management om op de Franstalige openbare televisiezender een politiek debat uit te zenden met iemand van extreemrechts in het panel. RZG hecht verder veel belang aan de bescherming van de vertrouwelijkheid van journalistieke bronnen, en hekelt elke aantasting daarvan in de vorm van arrestaties van journalisten, huiszoekingen of telefoontaps.

Deze invalshoeken hebben we gevonden vanuit de acties. Ik heb verder ook niet meer informatie over hoe de enquête precies tot stand komt. Het is een indicatie die men kan interpreteren. Voor zover wij weten, geven we geen geld aan die organisatie.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik tast dus nog steeds in het duister en dat is spijtig op deze mooie dag.

Als we bijvoorbeeld het onderdeel over het martelen van journalisten nemen, dan zien we dat hoeveel er wordt gemarteld eigenlijk niets uitmaakt. Als er in Turkmenistan honderd journalisten worden gemarteld en in Italië twee, dan kost dat beide landen evenveel punten, en dat is op zich vreemd.

Ik maak even een sprongetje. U en ik zitten met vragen over hoe serieus we dit moeten nemen, we zien de hele tijd dalingen. Er zijn journalisten van de VRT die dit heel serieus maken, daar zit een onevenwicht in. Moeten we onze plaats als land ernstig nemen? Een zwak punt inzake persvrijheid is bijvoorbeeld al het cordon sanitaire dat in Wallonië bestaat tegen het extreemrechtse Démocratie Nationale, het voormalige Front Nationale. De organisatie beschouwt dit puur als censuur, en ook dat speelt mee in de ranking.

U geeft geen antwoorden, ik zal dus blijven zoeken. We zien immers een tendens. Is het dan zo dat de mensen die hierover worden gecontacteerd, niet meer geïnteresseerd zijn en zomaar iets invullen? Misschien doen ze dat en krijgen we daardoor een vertekend beeld, maar de perceptie is natuurlijk ook niet onbelangrijk. Dit haalt de kranten, dit haalt de pers. Men is

geneigd om te zeggen: “Zie je wel, het gaat achteruit in België.” Op den duur wordt het een selffulfilling prophecy. Men ziet ons jaar na jaar zakken. Als dit zou gebeuren op economisch vlak in de huidige tijden, dan zou daarover veel meer gediscussieerd worden.

België is altijd een vrijhaven geweest voor persvrijheid. Er zijn heel wat schrijvers naar België gekomen om hier te publiceren. Dat is pas een tiental jaar geleden veranderd. Er zijn een aantal bijsturingen geweest. Ik zou liever hebben dat men dit land zou omschrijven als het land waar de persvrijheid bijna absoluut is, maar we zitten met de perceptie. U weet als politicus, als minister, ook heel goed dat perceptie tegenwerkt. Iedereen leest het zinnetje dat de persvrijheid in België erop achteruitgaat en men zegt: “Zie je wel, het is aan het gebeuren.” Ik gaf het voorbeeld van Namibië omdat het zo abstract wordt.

We kunnen de perceptie niet ontwrichten omdat de journalisten van de VRT zelf zeggen dat het om serieuze jongens en een serieuze ranking gaat. Door eraan mee te doen, door de actie nog meer gewicht te geven, zitten we met een verhaal waarbij ik me vragen stel. Waar staan we nu? Zou u niet moeten proberen te achterhalen hoe het nu zit? Zou u geen initiatieven moeten nemen? Ik weet het niet, daarom vraag ik het u. Er ontbreekt iets. Dat was de insteek van mijn vraag.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb een aantal feitelijkheden opgesomd die RZG ook veroordeeld hebben. We kunnen mutatis mutandis aannemen dat ze die feiten ook scores geven op basis waarvan de ranking werd opgemaakt. We moeten iedereen een beetje vrijlaten om er al dan niet waarde aan te hechten.

Vanuit het beleid hechten we heel veel belang aan persvrijheid. We investeren vooral in ons Kenniscentrum Media, ons Steunpunt Media en we geven meer ondersteuning aan het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA) zodat ook onze academici, onze mensen de vinger aan de pols permanent houden. Zij hebben ter zake een belangrijke taak en leveren ook rapporten af die publiek zijn en waardoor het debat hier en elders kan worden gevoerd. Ik zal daar verder op blijven inzetten.

De heer Philippe De Coene: Mijnheer Verstrepen, dit is een interessant gegeven. Ik vind dat er een merkwaardige paradox is. Ik zal me niet uitspreken over de waarde van het onderzoek, laat staan over de resultaten ervan. In landen waar er sprake is van een gebrek aan persvrijheid, verschijnen geen berichten over het gebrek aan persvrijheid. U moet dat eens bekijken. In landen waar er een manifest gebrek is aan persvrijheid, verschijnt een klacht over het gebrek aan persvrijheid niet wegens het gebrek aan persvrijheid.

U verwijst naar een veelvoud aan berichten in onze media. Het feit dat er een veelvoud aan berichten in onze media zou zijn over het vermeende gebrek aan persvrijheid, is een contra-indicatie. Ik zeg daarmee niet dat ik een oplossing heb, maar wel dat een contra-indicatie is voor het vermeende fenomeen.

De heer Jurgen Verstrepen: Ja en neen, dat is nu net het punt. Als het externe berichtgeving is, wordt die vrij slaafs gepubliceerd in dit land om iets aan te tonen, om binnen het land te zeggen: “Zie je wel, wij liggen onder vuur.” Het is daarom dat ik het in een groter geheel inpas. De discussie die we de laatste tijd steeds meer voeren tussen politiek en bestuur enerzijds en journalistiek en media anderzijds toont aan dat het spanningsveld steeds groter wordt. Als ik journalist zou zijn en ik krijg een bericht vanuit het buitenland over mijn persvrijheid, mijn corebusiness als journalist, dan zal ik dat publiceren om aan te tonen dat we steeds meer beknot worden, dat we onder vuur liggen en dat onze rechten steeds minder worden gerespecteerd. U moet het ook even langs die kant bekijken.

Ik beweer niet dat er geen persvrijheid is in dit land, integendeel, ik zeg alleen dat ik een tendens waarneem, een spel waarbij wij soms te veel aan de zijlijn blijven staan. Ik vind dat de politiek haar verantwoordelijkheid moet nemen. We praten niet over het doorbreken van de persvrijheid, van de onafhankelijkheid of van de objectiviteit, want dat wil ik helemaal niet. We praten over een fundament in onze samenleving, over de media in de breedste zin,

over de journalistiek en de nieuwe sociale journalistiek die ons allemaal maakt en kraakt en die de agenda's steeds meer bepaalt. Als we daarover willen discussiëren, krijgen we dikwijls als reactie dat we daarvan moeten afblijven. Dit is één onderdeelje van een evolutie die we zien gebeuren.

Uit de cijfers blijkt dat het vertrouwen van de burger in de journalistiek blijft zakken. Naast de politiek staat ook de journalistiek ergens onderaan qua geloof en vertrouwen. Dit is een heel gevaarlijk scharniermoment. Als een bevolking het vertrouwen kwijtgeraakt in het bestuur, de politiek en in de media, de journalistiek, dan krijgen we een heel gevaarlijke cocktail, dan zitten we democratisch gezien op een hellend vlak. Ik overdrijf eventjes. Dit heeft niets te maken met de persvrijheid, maar misschien wordt dit rapport nu gebruikt om meer vrijheden te vragen. Ik wil hier graag een debat over voeren dat veel verder gaat. We moeten eens een debat organiseren en ons beperken tot deze materie. Dit zal meer dan ooit naar boven komen. De belangen zijn veranderd, ook de commerciële belangen. Het is het eerste jaar sinds mijn lidmaatschap van deze commissie dat er zo veel feiten naar boven komen. We kunnen discussiëren over journalistiek, media, pers en politiek. Ik stel die tendens vast. Ik weet dat er niet altijd antwoorden op de vragen zijn.

De heer Philippe De Coene: Ik wou alleen wijzen op de merkwaardige paradox. Dat men zich openlijk via de pers kan beklagen over een gebrek aan persvrijheid, is een manifest bewijs van een grote mate aan persvrijheid, gewoon doordat men het kan signaleren.

We moeten eens bekijken hoe we dit in de commissie verder kunnen behandelen, maar ik zou willen waarschuwen voor één ding, namelijk dat we de zaken juist definiëren. Verslaggeving die tegensprekelijk is en waar debat over wordt gevoerd, is iets anders dan persvrijheid. De definitie van persvrijheid luidt: persvrijheid is de vrijheid om, binnen bepaalde normen en waarden van een democratische samenleving, de vrijheid van pers te hebben. Dat is helemaal iets anders dan iets schrijven wat dan op gejuich of boegeroep wordt onthaald door deze of gene. We moeten die zaken wel een beetje uit elkaar houden.

Ik onthoud dat we met deze commissie eens moeten nagaan op welke manier we hier eens een debat over hebben, eventueel ook met de stakeholders uit die wereld.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■

Vraag om uitleg van de heer Jurgen Verstrepen tot mevrouw Ingrid Lieten, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, over de lancering van het Steunpunt Media - 1877 (2011-2012)

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, u lanceerde recentelijk het nieuwe Steunpunt Media, dat de taak heeft de inhoud van de Vlaamse media te monitoren. Het Elektronisch Nieuwsarchief (ENA), dat voordien de hoofdjournaals van VRT en VTM onderzocht, zal opgaan in het nieuwe Steunpunt Media.

Het steunpunt wordt gevormd door een consortium van onderzoeksgroepen van de Universiteit Antwerpen (UA), KU Leuven, Universiteit Gent (UGent) en de Vrije Universiteit Brussel (VUB). U hebt benadrukt dat het nieuwe steunpunt zich voornamelijk gaat richten op het monitoren van nieuwsmedia en dat het niet de bedoeling kan zijn dat het steunpunt gaat optreden als een soort waakhond van de Vlaamse media. Bij eventuele knelpunten gelooft u in de eerste plaats in het zelfregulerend karakter van de sector. U voorziet in een basisfinanciering van 200.000 euro. Daarnaast wordt er nog 190.000 euro vrijgemaakt voor onderzoeken met andere partijen.

In uw beleidsbrief Media 2011-2012 staat: “Het Steunpunt zal een rol vervullen inzake het monitoren van mediagebruik en mediawijsheid, maar dient eveneens te verzekeren dat de monitoring van media-inhoud op een objectieve, wetenschappelijke en methodologisch verantwoorde wijze gebeurt. De focus ligt hierbij op nieuwsmedia. De resultaten van de inhoudsanalyses en monitoring van de media-inhoud, kunnen een beeld geven van de kwaliteit (...).” Enzovoort. U kent dit ook wel uit uw hoofd, want het is uw beleidsbrief.

“Van het Steunpunt wordt verwacht dat het voor zijn werking en over zijn onderzoeksresultaten actief de dialoog aangaat met de sector, en dat het aangeeft of en waar er desgevallend stimuli of maatregelen vanwege het beleid wenselijk zijn die de kwaliteit van de journalistiek kunnen bevorderen.” Het gaat toch over journalistiek, hebt u daarnet gezegd in antwoord op mijn vorige vraag. Eigenlijk hebt u al de brug gelegd naar deze vraag.

“Het is de bedoeling dat het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Media op 1 januari 2012 van start gaat.” Uiteindelijk is het 11 mei geworden, en de website is nog steeds niet raadpleegbaar.

“Ook de naleving van de Code van de Raad voor de Journalistiek, in het bijzonder wat betreft de wijze waarop de pers omgaat met slachtoffers, blijft voor mij een belangrijk aandachtspunt. Ik verleende mijn medewerking aan het federale initiatief rond slachtoffers en media. Samen met de minister van Welzijn voorzie ik nu een onderzoek naar de berichtgeving over slachtoffers in de Vlaamse media. Dit onderzoek kan als een soort ‘nulmeting’ dienen.” En u hebt aandacht gevraagd voor de wijze waarop media met slachtoffers omgaan.

Waarom haal ik dit even aan? Dit zijn twee onderzoeken – volgens de informatie waarover ik beschik – over slachtoffers in Vlaamse media. Dat van het steunpunt zou tegen oktober klaar moeten zijn. Minister, is dat zo?

Minister, welke personen en welke entiteiten binnen de Universiteit Antwerpen (UA), KU Leuven, Universiteit Gent (UG) en Vrije Universiteit Brussel (VUB) zijn de begunstigden of betrokken bij dit steunpunt? “Belangrijke strategische doelstellingen van mijn mediabeleid gaan over het bewaken van de onafhankelijkheid van de media in Vlaanderen”, aldus uzelf. Hoe ziet u de concrete, operationele invulling van de notie ‘bewaken van de onafhankelijkheid van de media in Vlaanderen?’ Als u zegt dat u het gaat bewaken, ziet u dan een probleem op dat vlak? Als u een probleem ziet, welk probleem ziet u dan? Als u geen probleem ziet, wat indien uit de monitoring zou blijken dat er een probleem is met de onafhankelijkheid van de media in Vlaanderen? Is ‘de bewaking van de media in Vlaanderen’ een opdracht van de politiek? Is dat wenselijk? Het antwoord op de vorige vraag past in de vraagstelling van dit onderwerp, namelijk dat de politiek zou bewaken. Maar dan vrees ik dat we op de ranking nog verder naar beneden zakken. U begrijpt dat ik die twee wel moet samenleggen. Ik wil graag weten wat uw bedoeling is en wie zich daarmee bezighoudt.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Voorzitter, collega's, de volgende instellingen en entiteiten zijn lid van het consortium van onderzoeksinstellingen dat het Steunpunt Beleidsrelevant Onderzoek Media (Mediamon) vormt. De eerste partner is de Universiteit Antwerpen met Media, Middenveld en Politiek (M2P) van professor Stefaan Walgrave, en de onderzoeksgroep Media, Beleid en Cultuur (MPC) van professor Hilde Van den Bulck. De tweede partner is de KU Leuven met het Centrum voor Politicologie (CP) van professor Marc Hooghe, het Centrum voor Mediacultuur en Communicatietechnologie van professor Leen d'Haenens en professor Baldwin Van Gorp en het Interdisciplinary Centre for Law and ICT (ICRJ) van professor Peggy Valcke. De derde partner is de Universiteit Gent met Centre for Journalism Studies (CJS) van professor Karin Raeymaeckers, Centre for Cinema and Media Studies (CIMS) van professor Daniël Biltereyst en Media and ICT (MICT) van professor Lieven De Marez. De vierde is de Vrije Universiteit Brussel met Studies on Media, Information and Telecommunication (SMIT) van professor Caroline Pauwels en het Centrum voor Media en

Cultuurstudies (Cemeso) van professor Katia Segers en professor Dave Sinardet. Ze hebben allemaal samen een consortium gevormd en zullen samen het steunpunt opzetten.

Het ‘bewaken’ van de media is in de eerste plaats een opdracht voor de media zelf. We gaan uit van het principe van zelfregulering. Eventuele bijsturing via zelfregulering door de sector, is de norm en de basis. Ik wil een aantal elementen creëren en aan de sector geven zodat ze met die instrumenten, indien gewenst, zichzelf kunnen reguleren.

Er bestaat in Vlaanderen al behoorlijk wat onderzoek naar nieuwsmedia en journalistiek, maar het is versnipperd en gefragmenteerd, en de resultaten blijven te vaak in academische kringen en worden te weinig verspreid in de samenleving om er een publiek debat over te houden. Naar aanleiding van de nieuwsbrief van ENA is er in de plenaire vergadering al een paar keer over gedebatteerd. Het is goed dat de analyses gedeeld worden zodat niet enkel het parlement, maar ook de samenleving hierover een debat kan hebben.

De resultaten van inhoudsanalyses en coherente monitoring van de media-inhoud door het steunpunt kunnen een beeld geven van de kwaliteit, de pluriformiteit en de onafhankelijkheid van alle mogelijke invloeden van buitenaf – eenzijdige bronnen, persagentschappen, politieke of commerciële belangen – van de journalistiek in Vlaanderen, en zo aan de sector aantonen waar er eventuele knelpunten zijn. De sector kan de analyses gebruiken om het debat zelf te voeren en het steunpunt kan zo het mediadebat voeden.

Zoals ik ook al eerder aangaf, is het belangrijk te weten waar de journalistiek vandaag staat en hoe die evolueert, rekening houdend met de evolutie in het medialandschap. Ik verwijs ook naar uw vorige vraag, waar u zegt dat we bepaalde trends in percepties in het oog moeten houden. We weten ook dat de mediawereld aan enorme veranderingen onderhevig is. Er zijn concentratietendensen en er is multitasking binnen het journalistieke werkveld. In iedere tijdsperiode moet men nagaan welke de mogelijke gevaren zijn voor redactionele en commerciële verstrengeling. Het is van belang te weten hoe het beleid op deze evoluties zou kunnen inspelen of waar de sector zichzelf kan reguleren.

Zoals de beleidsbrief ook al aangaf, wordt van het steunpunt verwacht dat het voor zijn werking en over zijn onderzoeksresultaten actief de dialoog aangaat met de sector, en dat het aangeeft of en waar er desgevallend stimuli of maatregelen vanwege het beleid wenselijk zouden zijn. Op die manier kan het steunpunt een platform zijn voor geregelde gedachtewisselingen over deze thematiek en kan het de kloof tussen wetenschappelijk onderzoek en de mensen actief in het medialandschap verkleinen. De synergie die bovendien gecreëerd wordt over onderzoeksdomeinen, sector en beleid heen, is een meerwaarde voor het steunpunt. Het bewaken van de onafhankelijkheid van de media via het steunpunt hangt dus, wat mij betreft, op die manier samen.

Daarnaast blijft het uiteraard belangrijk een zicht te hebben op de consolidaties die in de mediawereld plaatsvinden. Het blijft de taak van de Vlaamse Regulator voor de Media (VRM) om de economische mediaconcentraties te monitoren en daarover verslag uit te brengen in een indicator van mediaonafhankelijkheid. Aan de hand van veel cijfermateriaal wordt aangetoond hoe deze spelers zich tot elkaar verhouden en wordt een beeld geschetst van de verticale, horizontale en crossmediale integratie.

Ik geef nog mee dat uit de bevindingen van het steunpunt ook aanbevelingen geformuleerd zullen worden. Het werkt immers ook beleidsondersteunend. Die aanbevelingen zullen hopelijk in de eerste plaats voor de sector zelf inspirerend zijn, en mogelijk ook voor stakeholders, zoals de Raad voor de Journalistiek, de VRM, de Sectorraad Media, het beleid, deze commissie en het parlement. Het is de bedoeling dat we daarmee het debat zullen kunnen voeden.

U had tot slot nog een specifieke vraag over de slachtoffers in de media. Wij hebben daarvoor net gewacht tot het steunpunt er is. De steunpuntregeling bestaat al langer. We zitten nu aan de derde generatie steunpunten. We hebben de hele steunpuntwerking ook geëvalueerd. Ik

doe dat dan met mijn petje van minister van Innovatie, omdat ik van daaruit de steunpunten voor het grootste deel financier. Elke vakminister legt daar dan nog wat geld bovenop.

We hebben bij de evaluatie gezegd dat de steunpunten niet alleen langetermijnonderzoek ten dienste van het beleid moeten verrichten, maar dat er ook marge moet zijn voor kortetermijnonderzoeken, specifiek om de minister op korte termijn materiaal te geven voor bepaalde thema's die in de actualiteit komen. Daarom is er bij de steunpunten nu ook een budget vastgelegd, zodat de minister ad hoc kan vragen om bepaalde studies uit te voeren.

We willen de studie rond slachtoffers in de media via het steunpunt zo toewijzen, omdat dat de gemakkelijkste weg is. Anders moesten we nog eens een aparte marktbevraging organiseren en dat zou ons veel tijd gekost hebben. Nu kunnen de vier universiteiten die actief zijn in het consortium, onder elkaar een goed aanbod formuleren om die studie te doen. Dat zal nu verder uitgewerkt worden.

We hebben het steunpunt twee weken geleden boven de doopvont gehouden. Ik zal uw ergernis over het feit dat de website nog niet online is, overmaken, mijnheer Verstrepen. Ik vind ook dat die snel online moet zijn.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Minister, ik twijfel niet aan uw goede bedoelingen in dit verband. Waar ik het wel moeilijk mee heb, is het volgende. Enerzijds heb je de Vlaamse Regulator voor de Media en anderzijds het Steunpunt Media. Met een klein beetje creativiteit zou je kunnen zeggen: je had het onderdeel van dat steunpunt gemakkelijk kunnen onderbrengen in de Vlaamse Regulator voor de Media. *(Opmerkingen van minister Ingrid Lieten)*

De algemene kamer van de Vlaamse Regulator voor de Media heeft een tienpuntenplan. U had dat daarin kunnen onderbrengen. Als u het daar niet in onderbrengt omdat u de universiteiten dat wilt laten doen, wil ik u nog volgen, want er zijn inderdaad een aantal professoren aan universiteiten die dat zeer goed kunnen monitoren. Ik ken er enkele die voldoende kennis en minder vooroordelen hebben om dat netjes te doen. Het zijn nogal onafhankelijke geesten, dat is belangrijk.

Ik zal u echter twee mensen noemen waar ik het wel moeilijk mee heb: Peggy Valcke en Katia Segers. Die zitten én in de Vlaamse Regulator voor de Media én in het Steunpunt Media. We leven in een wereld waarin cumul in de politiek wordt aangeklaagd. Ik zal maar niet vragen of zij in het steunpunt ook nog iets verdienen, en naast de VRM ook nog iets, en wat ze in hun vrije tijd doen. We kunnen er misschien een boek over schrijven. *(Opmerkingen. Gelach)*

De VRM zit in een wat minder goed verhaal. Ze willen rechter spelen, maar ze zijn geen rechters. Ik heb net een verslag gekregen van een hoorzitting. Iemand is net niet op de brandstapel gezet, met twaalf mensen binnen de VRM, om iets waarvan u denkt: gaan we daar nu al het geld aan besteden? Dat is een volgende vraag die u van mij mag verwachten, minister. Meer vertel ik nog niet. Dat noemen ze een cliffhanger. *(Gelach)*

Diezelfde mensen gaan nu in een steunpunt zetelen, om daar te oordelen over de onafhankelijkheid van de media in Vlaanderen. *(Opmerkingen van minister Ingrid Lieten)*

Ik heb ervaringen genoeg gehad met de VRM. Ik weet hoe die mensen denken. Die denken amper. Ze zijn zelfs niet in staat om mediatechnisch te denken. Als die mensen nu nog eens in het steunpunt gaan zitten... Ik twijfel niet aan de capaciteiten van sommige mensen. Ik heb geen vooroordelen, maar ik stel mij daar toch vragen bij. Hoe kun je én in de VRM én in het Steunpunt Media zitten?

U creëert nu iets dat ook weer geld kost. Misschien wilden ze het wel doen in de VRM, maar mochten ze niet of waren er geen middelen. Misschien vroegen ze aan het kabinet om een constructie op te zetten, zodat ze geld kregen om het wel te doen. Of waren ze ontevreden

over hun werk en hebben ze maar een project ingediend? Er zijn oneindig veel mogelijkheden. Ik weet niet welke de juiste is.

De voorzitter: De heer Wienen heeft het woord.

De heer Wim Wienen: Ik vind dat de heer Verstrepen een punt heeft. Ik ben voorstander van het steunpunt. U weet dat ik een broertje dood heb aan media die al eens niet objectief durven te zijn, waar de verhoudingen in pakweg politieke verslaggeving ten aanzien van de partijen toch wat discrepanties vertonen. Het Elektronisch Nieuwsarchief heeft destijds aangetoond dat de traditionele partijen voor 84 procent de politieke verslaggeving beheersten. En dus vind ik het altijd goed als de nodige cijfers naar buiten worden gebracht inzake media en verslaggeving. Ik vind het Steunpunt Media dan ook een goed initiatief.

Ik zag echter uw reactie, minister, op de vraag van de heer Verstrepen waarom dat steunpunt niet werd ondergebracht in de VRM. Aan uw lichaamstaal zag ik dat u daar een zeer goede reden voor hebt. *(Gelach. Opmerkingen)*

Dan stel ik mij, samen met de heer Verstrepen, de vraag waarom u bij de oprichting van het consortium twee professoren betreft die zitting hebben in de VRM. Dat komt mij zeer eigenaardig over. Ik ga niet mee in het verhaal dat het opgezet spel is om bepaalde universiteiten of professoren een extra penning te gunnen, want indien we het in de VRM hadden ondergebracht, zou het ook geld gekost hebben. We moeten daar niet flauw over doen. Als je dit project binnen de VRM wilt opstarten, moet je ook het personeelsbestand van de VRM uitbreiden om dat rond te krijgen. Het zou dus sowieso geld gekost hebben, of het nu in de VRM was of via een consortium met universiteiten.

Mij komt het in elk geval zeer eigenaardig over dat twee prominente leden van de Vlaamse Regulator voor de Media als onafhankelijk onderzoeker mee dat steunpunt gaan bemannen. Ik had daar graag wat extra uitleg bij gekregen.

De heer Philippe De Coene: Mijnheer Verstrepen, ik ben verbaasd over uw repliek en over de bijval van de heer Wienen. Aan de ene kant vraagt u zich af waarom het niet ondergebracht is bij de VRM – ik begrijp: bij de operationele werking van de VRM. Ik ben een andere mening toegedaan. Ik meen dat je dat beter uit de activiteiten houdt van een orgaan dat is aangesteld om toe te zien op de regelgeving en de toepassing ervan op een markt waarvoor je bevoegd bent. Een regulator doet dat het best zo onafhankelijk mogelijk. Aan de ene kant vindt u dat het zou moeten worden ondergebracht in het operationele en aan de andere kant maakt u er een punt van dat er in het panel dat werd samengesteld, twee mensen zitten die inderdaad een betrokkenheid hebben bij de VRM, geen operationele maar een bestuursmatige. Decretaal is er absoluut een scheiding is tussen het inhoudelijke werk van zowel de ene als de andere kamer en het bestuur. Ik begrijp het niet. Aan de ene kant vraagt u om het erin onder te brengen. En aan de andere kant klaagt u het verband aan, zelfs als er geen verband is.

De heer Jurgen Verstrepen: Mijnheer De Coene, ik vraag dat niet. Ik heb er vragen over gesteld. Ik heb gevraagd waarom dit niet zus of zo gebeurd is. Ik heb niet gevraagd om dat te doen. Ik heb bedenkingen en ik heb aan de minister gevraagd waarom het niet anders werd gedaan.

U hebt het over een onderzoek, maar het staat zelfs in het tienpuntenplan van de algemene kamer van de VRM dat ze de concentratie van de Vlaamse mediasector in kaart moet brengen, ondernemingen identificeren, relevante markten bepalen en dergelijke meer. Alleen al het nieuws is ook een sector. Ik geef puur theoretisch de omschrijving van de regulator – en u weet dat het mijn vriendje niet is. Ik ben niet degene die voorstelt om het er dan maar in te zetten. Ik stel me wel vragen bij het feit dat dit ene punt uit het totale takenpakket wordt getild. Iedereen zegt dat de regulator onafhankelijk is, terwijl iedereen weet dat elke politieke familie erin zit. Ik stel de vraag ‘waarom?’. Het is mijn taak om die vraag te stellen.

Minister, hier zitten we met een heel gevoelig punt. We hebben het al dikwijls gehad over het bewaken van de ‘onafhankelijkheid van de media in Vlaanderen’. Ik vind dat een heel belangrijk punt, niet vanuit een politieke ideologie, niet vanuit een politiek lidmaatschap, maar puur vanuit datgene waaruit ik ben gekomen en waarlangs ik in de politiek ben geraakt. Onafhankelijkheid is schier onmogelijk in dit land. Ik ga daar niet verder op in, maar daar komt het eigenlijk een beetje op neer: je moet altijd opletten als je in de media zit. Dit ligt voor mij gevoelig en daarom stel ik er vragen over. Ik wou het eigenlijk niet vernoemen, maar u weet goed genoeg dat Katia Segers op de lijst van sp.a stond. Moet ik dat dan vermelden? Ik doe dat niet. Ik stel me de vraag. En ik zou de oplijsting kunnen maken van alle andere kleuren, ik zal daar eerlijk in zijn. Onafhankelijkheid en politiek gaan in mijn ogen in veel gevallen moeilijk samen.

De heer Philippe De Coene: Ik wil graag nog even namens mijn fractie reageren. We zijn al met twee mensen die uw pleidooi verkeerd begrepen hebben. U hebt het nu wat verdraaid. U hebt letterlijk gezegd: “Mag ik u vragen waarom u het dan niet hebt ondergebracht bij ...?” U kunt dat nu natuurlijk vertalen als: “Ik vind niet dat het moet.” Zo kunt u ook vragen wat de relevantie van de vraag of de opmerking is.

Neem mij niet kwalijk wat ik daarstraks zei over de emanatie van de Europese regelgeving. Het is inderdaad de opdracht van een regulator om bijvoorbeeld te kijken of er marktdominantie is, om toe te zien op het al dan niet bestaan van een mediaconcentratie. Dat is een Europese opdracht ten gevolge van de Europese artikelen over mededinging en onafhankelijkheid. Die zijn precies de inspiratie, de reden waarom er op verschillende domeinen regulatoren zijn die moeten toezien op het feit of er inderdaad geen concentratie van de markt is en of er vrije mededinging op die markt is. Dat is precies de opdracht, dat heeft dus niets te maken met onafhankelijkheid. Het is bekeken vanuit economisch perspectief.

De heer Jurgen Verstrepen: De onafhankelijkheid is opgelegd door Europa. Het is de vertaling van de Europese regelgeving dat de regulator, die trouwens geen toonbeeld was in ons land, moest worden omgevormd, ook decretaal, omdat die niet juist zat. Dat is inderdaad een Europese richtlijn, daarom is de regulator er gekomen. De regulator moet letterlijk onafhankelijk zijn en onafhankelijk wil ook zeggen: geen bindingen met politieke partijen. *(Opmerkingen van minister Ingrid Lieten)*

Niet alleen onafhankelijk van de mediahuizen, politiek ook, dat weet u.

De voorzitter: Minister Lieten heeft het woord.

Minister Ingrid Lieten: Ik heb het gevoel, collega's, dat we een paar zaken op een hoop gooien. Ten eerste, de VRM heeft natuurlijk een eerste kamer die optreedt in de geschillenregeling. Daar zit Katia Segers volgens mij niet in, wel Peggy Valcke. Ten tweede, wie in de raad van bestuur van een overheidsbedrijf zit, wordt geacht om die rol onafhankelijk op te nemen. Als we van dat principe afwijken, komen we in een heksenjacht terecht waarbij iedereen zomaar kan worden beschuldigd als die toevallig naast iemand woont. In 1980 was dat. Ik ga ervan uit dat iedereen die functie vervult in volle onafhankelijkheid en dat ze elkaar daarin stimuleren.

Wij hebben het steunpuntconsortium niet opgericht. Iedere minister heeft een voorstel geformuleerd voor welke onderwerpen hij/zij een steunpunt wil. Dan hebben we een gezamenlijke call georganiseerd. Ik heb dat als minister van Innovatie gedaan. Alle universiteiten en om het even wie konden een consortium vormen en zich kandidaat stellen om een bepaald steunpunt uit te voeren.

Het bestaande consortium bestaat uit mensen die samen een voorstel hebben geformuleerd en ingediend. De VRM werd daar niet bij betrokken en had blijkbaar niet de behoefte om zelf een voorstel in te dienen. Dat is dus van onderuit gegroeid. Ik zie eigenlijk niet in wat het probleem is.

Er is geen doublure in de taken. Andere steunpunten zoals het Steunpunt Sport en het Steunpunt Mobiliteit hebben vooral de taak om beleidsvoorbereidend te werken, om beleid te evalueren, om beleidssituaties en -contexten te analyseren en om voorstellen te doen. Het is niet meer en niet minder dan dat. Het is dus logisch dat we aan de academische wereld zelf vragen om zich daarvoor kandidaat te stellen. Dat hebben ze gedaan. Er is dan evaluatieprocedure geweest om te kijken of al die voorstellen beantwoordden aan de voorwaarden. We hebben dat aan de regering voorgelegd. De regering heeft de steunpunten toegekend. Ik zie niet echt de problematiek die hier geschetst wordt.

De voorzitter: De heer Verstrepen heeft het woord.

De heer Jurgen Verstrepen: Ik dank u voor uw antwoord, minister. Ik blijf dit dossier sowieso opvolgen, dat weet u.

Als u enerzijds een steunpunt hebt dat onder andere letterlijk de naleving van de Code voor de Journalistiek gaat monitoren, en anderzijds een regulator voor de media met een kamer voor onpartijdigheid en de bescherming van minderjarigen, dan is dat een beetje dubbel voor mij.

Ik heb het u al gezegd: ik vind het niet goed dat de mensen van de VRM hier ook bij betrokken zijn. Het gaat niet over Segers, die ik overigens niet ken. Het gaat me niet over de politieke kleur van de mensen, die ik wel ken.

U weet dat de geloofwaardigheid een gevoelig punt geworden is. De VRM heeft enige flaters en blunders opgestapeld. Als men diezelfde mensen gaat betrekken bij een nieuwe instelling, is dat misschien niet zo'n goed idee voor de perceptie. Misschien moet er meer op worden toegekeken zodat men die overlappingsen niet heeft. Dan zou u mijn vraag niet gekregen hebben.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

■